

МАПА ПАМ'ЯТІ:

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВСІХ
ЗАГИБЛИХ У КОНФЛІКТІ
ЯК ПЕРШИЙ КРОК ДО
ПРИМИРЕННЯ

BIBLIO code

Мапа пам'яті: ідентифікація всіх загиблих у конфлікті як перший крок до примирення / Валерій Снегірьов, Сергій Мовчан, Олексій Біда/ Українська Гельсінська спілка з прав людини — Київ, 2017. — 12 с.

Збір, обробку даних та наповнення ресурсу також здійснювали Андрій Гладун та Відаль Сорокін.

Відсутність відкритих списків загиблих та доступу до достовірної інформації надає широкі можливості для маніпулювання свідомістю громадян. Роздрібненість та суперечливість баз даних, що наразі існують в органах влади та НУО, ускладнює формування інформаційної політики держави та ефективну протидію неправдивій інформації. Тому створена ЦД УГСПЛ «Мапа пам'яті» – це перший крок, необхідний для ідентифікації, меморизації жертв збройного конфлікту та об'єктивного висвітлення подій в Україні

Ця публікація стала можливою завдяки підтримці Міністерства закордонних справ Чеської Республіки в рамках проекту Transition Promotion Program, що впроваджується Українською Гельсінською спілкою з прав людини (УГСПЛ).

Сайт УГСПЛ «Мапа пам'яті» створено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках проекту «Права людини в дії» та проекту «Права людини понад усе» за фінансування Міністерства міжнародних справ Канади. Сайт вдосконалено в рамках проекту, підтриманого Міністерством закордонних справ Чеської Республіки Transition Promotion Program.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди зазначених вище установ або будь-якого з урядів цих країн. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

ЗМІСТ

- 2 РЕЗЮМЕ
- 4 ОБГРУНТУВАННЯ
- 6 МЕТОДОЛОГІЯ ЗБОРУ ТА
ВЕРИФІКАЦІЇ ДАНИХ
- 8 РЕЗУЛЬТАТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ
- 11 ВИСНОВКИ ТА
РЕКОМЕНДАЦІЇ

РЕЗЮМЕ

Створена УГСПЛ у 2017 р. інтерактивна «Мапа пам'яті» (<http://memorialmap.org/>) — це сучасний ресурс, на якому зібрано та візуалізовано інформацію про більш ніж 10 тис. загиблих поіменно, у тому числі і з боку так званих «ДНР»/«ЛНР».

«Мапа пам'яті» — це інтерактивна мапа, на якій у хронологічному порядку відображуються точки з ідентифікованими загиблими внаслідок російсько-української війни. Класифікація загиблих здійснюється як за датою смерті, так і за принципом країни походження. В цьому можна переконатися наочно. Водночас висвітлення походження бойовиків з російських міст демонструє, як російські громадяни долучилися до війни на Сході України. Тобто стає зрозумілим, скільки найманців та кадрових військових РФ воювали проти українців. Слід виокремити розподіл жертв на комбатантів і некомбатантів. Російська сторона, як відомо, всіляко намагається замаскувати свою присутність на теренах України. Для цього у звітах загиблі військовослужбовці видаються за цивільних. Результатом роботи ресурсу мають стати механізми ідентифікації та меморизації жертв як перший крок до примирення та об'єктивного висвітлення подій.

Зважаючи на інформаційний вакуум у цій сфері, однією з нагальних проблем є невизначеність і суперечливість даних про кількість загиблих, що негативно впливає на загальний стан поінформованості суспільства. На необхідність вирішення цієї проблеми неодноразово звертали увагу і міжнародна спільнота, і громадські організації.

Співвідношення 85% загиблих військових із 15% цивільних та 94% загиблих чоловіків із 6% загиблих жінок за 3 роки збройного конфлікту зводить нанівець маніпуляції про «бомбардування ЗСУ донбаських міст», «масову загибель цивільного населення» та подібні висловлювання.

Слід виокремити найменш захищену категорію населення – дітей. Загалом за час збройного конфлікту за даними Мапи пам'яті УГСПЛ з 2014 по жовтень 2017 року загинуло 87 дітей у віці від 1 до 16 років, що становить 0,9% від загальної кількості загиблих. Факти загибелі дітей використовуються сторонами збройного конфлікту для «демонізації» супротивника і подальших ідеологічних маніпуляцій.

Про актуальність створення Мапи пам'яті УГСПЛ свідчить те, що місце смерті офіційно підтверджено тільки щодо третини загиблих (890 осіб загинуло в Луганській області та 2373 осіб у Донецькій). Місце загибелі 6847 осіб офіційно не ідентифіковано.

Саме відсутність координації зусиль між органами державної влади та організаціями громадянського суспільства щодо системи збору і обробки уніфікованої інформації про осіб, які загинули у районах проведення АТО та прилеглих до цього району територіях, висуває на перший план проблему необхідності створення єдиної бази загиблих.

Для виконання цього завдання на законодавчому рівні необхідно закріпити такі норми:

- створення єдиної бази осіб, які загинули в період конфлікту на Сході України, із обов'язковим зазначенням обставин та місця загибелі, а також місця поховання. Крім того, важливо передбачити механізм співпраці між державними і зокрема правоохоронними органами, волонтерами, а також громадськими організаціями;
- створення механізму компенсації моральної шкоди, завданої членам родин загиблих, отримання ними медичної, психологічної, правової та соціальної допомоги.

Цивільні особи та комбатанти, які загинули на Сході України як з боку сил АТО, так і з боку так званих самопроголошених республік, повинні підлягати єдиному обліку. Зведена система даних наразі відсутня. На базі робочих груп Мінських перемовин з координації встановлення загальної кількості загиблих можливе створення єдиної бази ідентифікації загиблих осіб та встановлення місцезнаходження безвісти зниклих у районі проведення антитерористичної операції. Проте відсутня зацікавленість сторін та правова основа здійснення такого обліку, його відкритості та використання наявних у ньому даних.

Важливим аспектом залишаються питання, які стосуються безпосередньої фіксації факту загибелі особи: документування факту та місця загибелі, ідентифікація загиблих осіб.

ОБҐРУНТУВАННЯ

Гібридний збройний конфлікт в Україні супроводжується інтенсивною інформаційною війною з обох сторін. Одним із її компонентів є приховування присутності російських військовослужбовців з боку РФ, а з боку України – приховування реальних обставин загибелі цивільного населення та військовослужбовців. У ЗМІ обох країн існує досить суперечлива інформація щодо загиблих комбатантів – резидентів Іспанії, Сербії, Бразилії, Грузії, Казахстану тощо.

Відсутність відкритих списків загиблих та доступу до достовірної інформації надає широкі можливості для маніпулювання свідомістю громадян України, РФ та світової спільноти, спотворення реальної ситуації в зоні конфлікту, ускладнення миротворчої діяльності міжнародних організацій. Роздрібненість та суперечливість баз даних, що наразі існують в органах влади та НУО, ускладнює формування інформаційної політики держави та ефективної протидії неправдивій інформації. Зазначені фактори водночас створюють перманентну загрозу правам громадян на доступ до інформації, соціальний захист та правову допомогу.

IV Женевська конвенція 1949 р.¹ зобов'язує приймати щодо цивільних осіб такі ж заходи, як і щодо військовослужбовців, які загинули на полі бою: воюючі сторони, які підписали цю конвенцію, беруть на себе зобов'язання розшукувати убитих співвітчизників – військовослужбовців та цивільних осіб і реєструвати місцезнаходження їхніх могил. Що ж стосується Додаткових протоколів 1977 р.², то вони поширили дію цих положень і на «жертв неміжнародних конфліктів».

УГСПЛ, керуючись у своїй роботі принципами транзитивного правосуддя, має на меті надання експертної правової допомоги родинам постраждалих, щоб відновити права людини через судові та адміністративні, громадські юрисдикційні, міжнародні та національні форми забезпечення максимального дотримання прав людини в конфліктний та постконфліктний періоди в Україні.

Серед принципів транзитивного правосуддя у цьому дослідженні слід виокремити ті, що стосуються загиблих.

1. Вшанування пам'яті як перший крок до примирення.

Смерть усіх зрівняла. Центр документування УГСПЛ вважає першочерговим завданням зберегти пам'ять про ці події для запобігання маніпуляціям числом жертв або обставинами загибелі. Інформаційна війна почалася раніше за військово-протистояння і триватиме після його завершення. Ідентифікувати кожного поіменно — це наш громадянський обов'язок, який нагадуватиме наступним поколінням про жахи війни і стане гарантією неповторення таких подій у майбутньому.

2. Встановлення істини, (truth telling) – розповідь правди всім і всіма.

УГСПЛ у рамках цього проекту намагається розповісти населенню, що ж насправді трапилося, про кількість усіх загиблих під час конфлікту, з обох сторін. Адже розповівши правду, вже не можна маніпулювати подіями у політичних цілях.

3. Справедлива сатисфакція – компенсації за моральні й матеріальні збитки родинам полеглих у збройному конфлікті.

Правосуддя перехідного періоду є способом освоєння минулого як співвіднесення «простору досвіду» у вигляді масштабних порушень прав людини з «горизонтом очікувань», який охоплює оприлюднення правди, відновлення справедливості та примирення. Освоєння минулого передбачає не забуття, а навпаки – складну роботу пам'яті у формі визнання: визнання подій минулого, визнання себе суб'єктом цього досвіду і взаємне визнання людей як носіїв гідності та прав. Транзитивне правосуддя зміщує акцент з ретрибутивного (карального) виміру справедливості, сфокусованого на притягненні винних до відповідальності, на вимір відновлювальний, зосереджений на реабілітації та відновленні людської гідності.

Приклад транзитивного правосуддя – правосуддя перехідного періоду, висвітлює сутність і призначення правосуддя як такого, що покликане уможливити мирне співіснування людей.

¹ <https://www.icrc.org/rus/resources/documents/misc/geneva-convention-4.htm>

² <https://www.icrc.org/rus/resources/documents/misc/6lkb3l.htm>

МЕТОДОЛОГІЯ ЗБОРУ ТА ВЕРИФІКАЦІЇ ДАНИХ

У квітні 2014 року на території Донецької, Луганської областей почалося протистояння Збройних Сил України, підрозділів Служби безпеки України і Міністерства внутрішніх справ України проти організованих антиурядових проросійських незаконних збройних формувань, які не визнавали результатів Революції Гідності, Євромайдану і хотіли повторити на території Донецької і Луганської областей так званий «кримський сценарій», тобто незаконне і протиправне включення територій цих областей до складу Російської Федерації.

Першою фазою цього конфлікту стало зайняття і контроль антиурядовими проросійськими збройними формуваннями міста Слов'янськ Донецької області і проголошення курсу на створення так званих «суверенних і незалежних Донецької та Луганської народних республік». З того часу на території Донецької і Луганської областей іде збройне протистояння між Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями України з одного боку та організованими антиурядовими незаконними збройними формуваннями так званих «Донецької народної республіки» і «Луганської народної республіки» – з іншого. Допомогу цим антиурядовим незаконним збройним формуванням активно надає Російська Федерація. До того ж, ця допомога включає як фінансування, постачання озброєнь та паливних матеріалів, так і пряму замасковану участь російських військовослужбовців і цілих підрозділів Збройних Сил Російської Федерації у цьому конфлікті.

11 травня 2014 року в деяких містах Донецької та Луганської областей було проведено несистематичне неофіційне опитування громадян, яке організатори назвали «Референдум про державний суверенітет Донецької народної республіки» та «Референдум про державний суверенітет Луганської народної республіки». Відповідно, організатори стверджують, що ці опитування були офіційними та законними референдумами, які «показали волю населення Донецької та Луганської областей до створення незалежних республік». Згодом на основі «результатів» цих так званих «референдумів» група осіб заявила про створення так званих «Донецької народної республіки» та «Луганської народної республіки», що не дістали офіційного визнання жодної держави світу.

Події в Донецькій та Луганській областях у 2014-2015 р.р. не були зафіксовані повною мірою. В аспекті проведення ефективного дослідження зібрано інформацію про загиблих із таких джерел:

- <http://memorybook.org.ua>
- <http://i.gruz200.net>
- <http://lostivan.com>
- <https://nekropole.info>
- <http://crimes.dnr-online.ru>
- Результати моніторингових візитів ЦД УГСПЛ
- Відповіді на інформаційні запити до місцевих адміністрацій по лінії зіткнення
- Соціальні мережі Вконтакте та Однокласники

Після одержання дані найчастіше потребують перевірки або доопрацювання із додаткових ресурсів/баз даних. Пошук у відкритих джерелах найчастіше дає результат, хоча процедура пошуку досить тривала. Фото- і відеодописи, інтерв'ю тощо часто викладають у вільний доступ родичі загиблих або новинні ресурси.

Заборона користування соцмережами Вконтакте і Однокласники безумовно ускладнила пошук відомостей про загиблих, хоча це надзвичайно цінні ресурси з погляду збору доказів та даних для ідентифікації таких осіб.

Соціальні мережі як сервіс інтернету був ефективно використаний для пошуку та ідентифікації особи загиблих людей. Пошук в основному здійснювався методами аналізу, порівняння і виключення.

Пошук даних не обмежується наведеними посиланнями, оскільки пошукова система Google постійно індексує всі дані, які потрапляють у

простір інтернету, крім того, всі ці дані згодом коригуються і доповнюються.

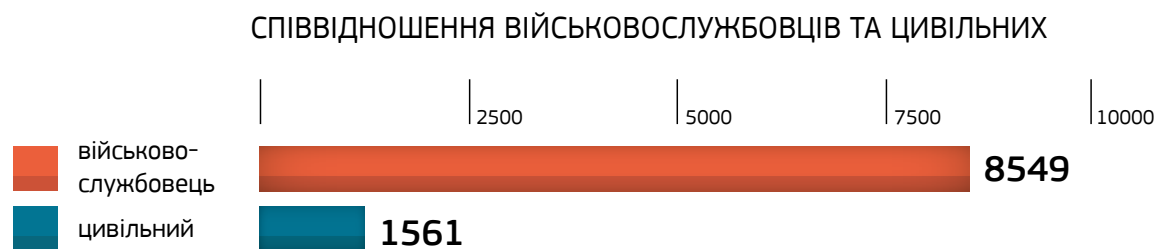
Також активно використовуються різні реєстри державних органів та недержавних утворень.

Необхідно підкреслити, що УГСПЛ отримала від державних установ лише 10% відповідей на свої запити! Зазначаємо, що винятком є Попаснянська міська влада на Луганщині. Завдяки наданому нею списку вдалося встановити прізвища 47 загиблих.

Оскільки дані для звіту відібрані не випадковим чином, отримані результати слід поширювати на всю сукупність жертв збройного конфлікту. Саме з цієї причини результати нижче подаються як в абсолютних цифрах, так і у відсотках. Наголошуємо, що випадки, коли протягом трьох років збройного конфлікту і досі не можна встановити кількості загиблих осіб, вказують на наявність проблеми, що потребує негайного міжнародного втручання.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

За даними Мапи пам'яті УГСПЛ на жовтень 2017 р. загальну кількість 10100 загиблих можна розподілити за такими категоріями:

Окрім загиблих пасажирів авіарейсу МН17 «Амстердам – Куала-Лумпур» 17 липня 2014 року, прикладами загибелі цивільного населення можна навести обстріл з реактивних систем залпового вогню БМ-21 «Град» рейсового автобусу під Волновахою 13 січня 2015 р. (12 загиблих) і обстріл із тієї ж зброї житлового мікрорайону Східний у м. Маріуполі 24 січня 2015 р. (29 загиблих). Жертвами обох цих нападів стали винятково мирні громадяни. І якщо обстріл автобуса під Волновахою можна пояснити військовою помилкою се-

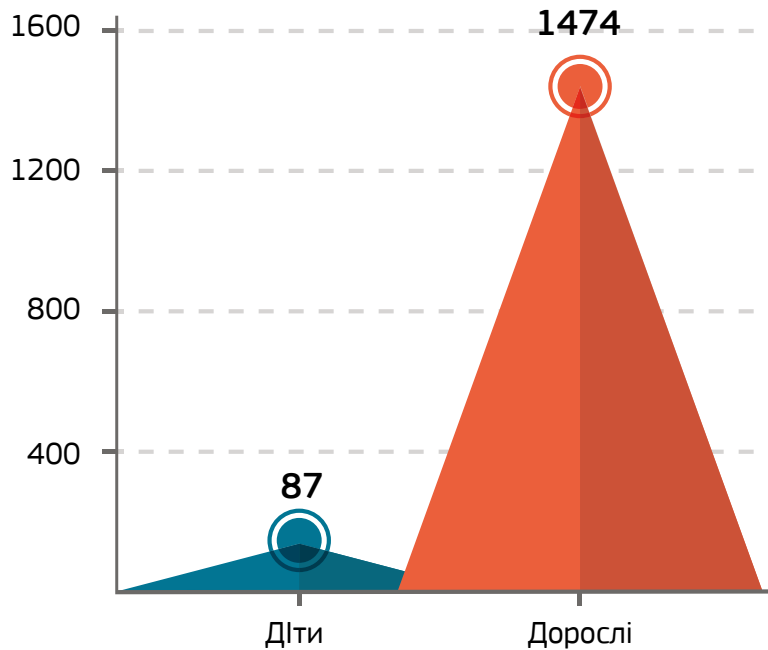
паратистів (влучили в автобус замість українського блокпосту), то обстріл Маріуполя можна кваліфікувати як свідомий напад на цивільне населення.

Ці факти як і багато інших, можуть бути підставою для судових процесів на міжнародному рівні, адже свідомі напади на цивільне населення в рамках спеціальної політики або широкомасштабного чи систематичного плану кваліфікуються як воєнні злочини або злочини проти людяності.

Співвідношення 85% загиблих військово-службовців, 15% цивільних та 94% загиблих чоловіків проти 6% загиблих жінок за три роки збройного конфлікту зводить нанівець

маніпуляції про «бомбардування ЗСУ донбаських міст», «масову загибель цивільного населення» тощо.

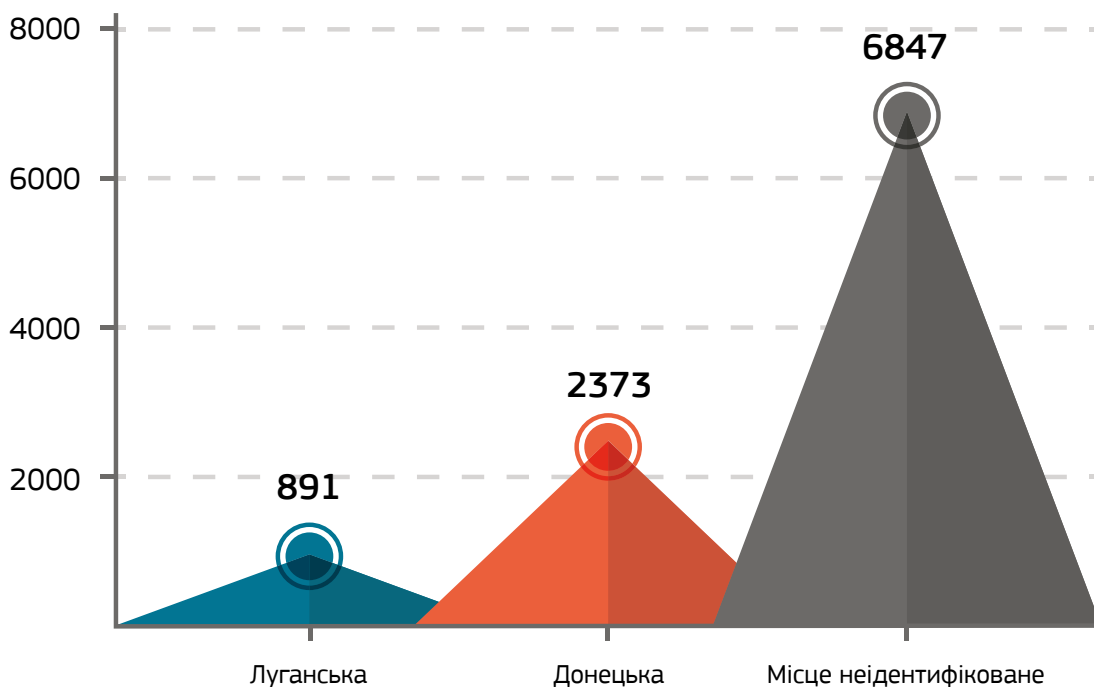
СПІВВІДНОШЕННЯ ЗАГИБЛИХ ДОРΟΣЛИХ ТА ДІТЕЙ
СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Виокремлюється найменш захищена категорія населення – діти. Загалом під час збройного конфлікту за даними мапи пам'яті УГСПЛ з 2014 року до жовтня 2017 загинуло 87 дітей у віці від 1 до 16 років, що становить 0,9% від загальної кількості загиблих. Факти загибелі дітей під час збройного конфлікту використовуються сторонами конфлікту для «демонізації» супротивника і подальших ідеологічних маніпуляцій.

Про актуальність створення мапи УГСПЛ свідчить те, що місце смерті офіційно підтверджено тільки щодо третини загиблих (890 осіб загинуло в Луганській області та 2373 осіб у Донецькій) місце загибелі 6847 осіб офіційно не ідентифіковано. Під час активної фази

конфлікту влітку 2014 року підрахунком загиблих серед цивільного населення займалися громадські активісти. В УГСПЛ зберігаються звичайні шкільні зошити з прізвищами загиблих у місті Майорську Донецької області.

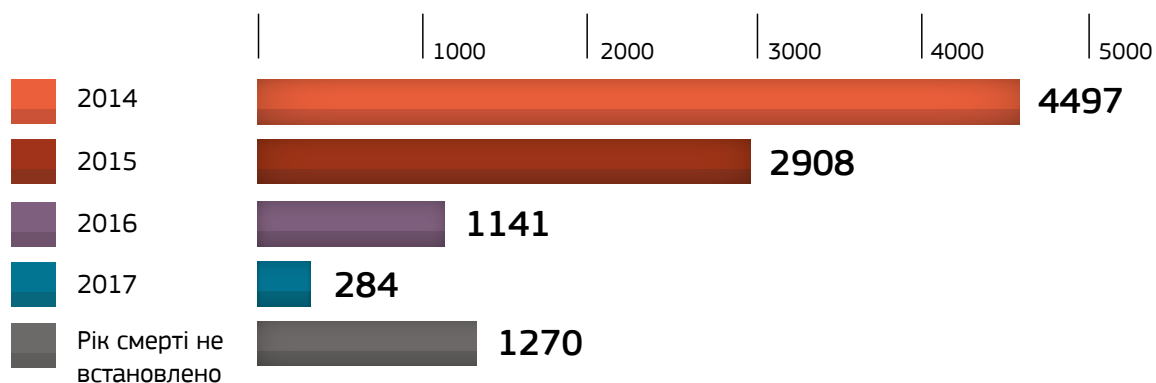
ОБЛАСТЬ МІСЦЯ ЗАГИБЕЛІ

Найбільша кількість загиблих – 4497 осіб (51%) припадає на активну фазу збройного конфлікту (квітень – грудень 2014 року). 2908 осіб (33%) загинули в 2015 році. Підписання мирних домовленостей та діяльність спосте-

режної місії ОБСЄ вплинули на зменшення кількості загиблих у 2016 році – 1141 особа (13%). За даними мапи пам'яті УГСПЛ за 2017 р. на 1 жовтня загинуло 284 особи.

КІЛЬКІСТЬ ЗАГИБЛИХ ЗА РОКАМИ КОНФЛІКТУ

За час проведення антитерористичної операції на Донбасі Збройні сили України втратили близько 4 тисяч людей. За офіційними даними із 3930 військовослужбовців ЗСУ 2267 загинули на полі бою, а ще 1663 – віднесені до числа так званих небойових втрат.

У 2014-2015 роках, за даними Міноборони та інших відкритих джерел, бойові втрати української армії на Сході країни склали 1964 особи, у 2016-му – 211. Вражає число небойових втрат: у 2014-2015 роках вона сягнула 597 військовослужбовців, у 2016-му – 256-ти. За наявною інформацією, найчастішою причиною смертей не під час бою є самогубства і нещасні випадки. Також до летальних наслідків часто призводять ДТП, навмисні вбивства, необережне поводження зі зброєю та порушення правил техніки безпеки. Наприклад, відомо, що шляхом самогубства в 2014-2015 роках пішов з життя 171 службовець ЗСУ, то рік ця цифра склала 63 особи. Крім того, за 3 роки війни в лавах Збройних сил України сталося 120 убивств: 90 – в 2014-2015 роках і 30 – у 2016-му.

У державних установах і досі діє відомчий підхід у справі меморізації загиблих. Яскравим прикладом є окремі підрахунки силових

структур. Міноборони рахує лише загиблих у ЗСУ, прикордонники – лише ДПСУ, СБУ – своїх, поліція своїх тощо. Загиблих цивільних осіб має рахувати Державна служба з надзвичайних ситуацій, але у них немає ні працівників, ні структур для цього. Тому навіть на українській стороні зводити втрати нікому. Щодоби ми маємо статистику про вбитих і тяжкопоранених, але ці ж поранені можуть пізніше померти. Також існує проблема взаємодії громадських організацій і державних структур.

У виданнях «Книга пам'яті МВС. Національна поліція України. Державна прикордонна служба України» та «Книга пам'яті МВС. Національна гвардія України. Державна служба України з надзвичайних ситуацій» ідеться про правоохоронців, полеглих під час виконання службових обов'язків, а також про небойові втрати під час проведення антитерористичної операції на Сході України. «Ідея полягає в тому, щоб зібрати у книзі всіх загиблих, хто служив у підрозділах, об'єднаних у Міністерстві внутрішніх справ, щоб віддати данину пам'яті цим людям. У книзі зібрана інформація про 420 осіб, котрі загинули під час російської агресії, захищаючи від неї українську землю, український Донбас.»³

³ http://galinfo.com.ua/news/v_ramkah_forumu_vydavtsiv_u_lvovi_prezentuvaly_knygu_pamyati_mvs_269559.html

«На Донбасі є росіяни, але вони не найманці, тому що грошей вони не отримують за це. Вони добровольці», – зазначив на прес-конференції Путін 18 грудня 2014. За його словами, вони «захищають» братній народ.⁴

За даними українських спецслужб, близько двохсот іноземців воює проти України у незаконних збройних угрупованнях «ДНР» і «ЛНР»: більшість із них – з Росії, але також є і бойовики з Сербії, Словаччини, Чехії, Білорусі, Франції, Італії та деяких інших країн. Точку зору про те, що на території Донбасу під час безпосе-

редніх воєнних дій між армійськими підрозділами відбувається міжнародний збройний конфлікт між Збройними Силами України і Збройними Силами Російської Федерації, підтримує впливова міжнародна неурядова організація «Human Rights Watch».⁵

Постійна наявність значної кількості військовослужбовців і військової техніки Російської Федерації на Донбасі підтверджуються даними Збройних Сил України, Служби безпеки України та розвідки НАТО.⁶

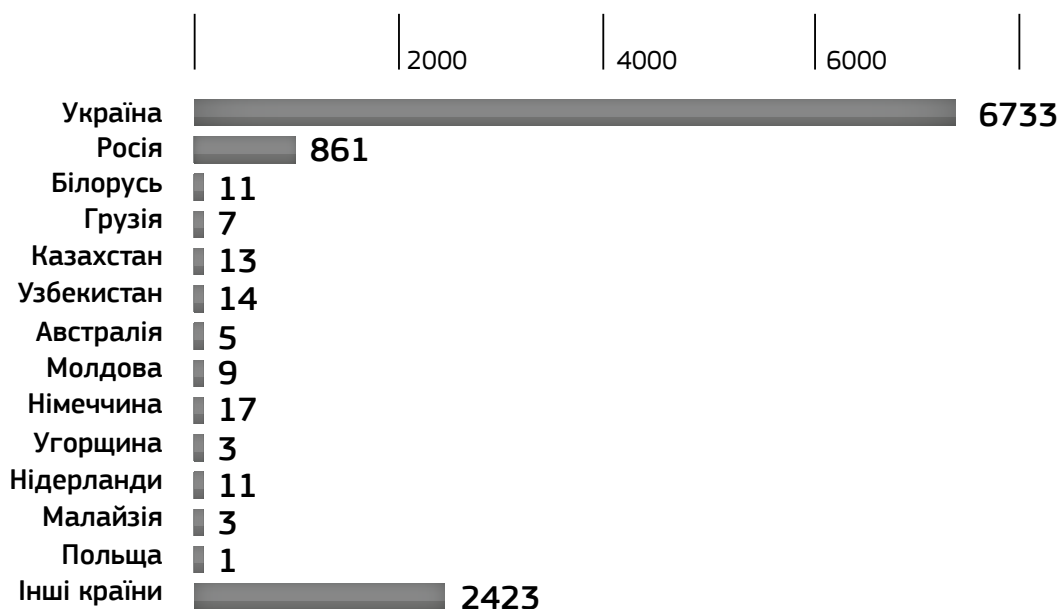
⁴ <http://nbnews.com.ua/ua/news/139061/>

⁵ 110 Human Rights Watch. Eastern Ukraine: Questions & Answers about the Laws of War <http://www.hrw.org/news/2014/09/11/eastern-ukraine-questions-and-answers-about-laws-war>

⁶ <https://ar.volyn.ua/2017/06/30/smertelna-statystyka-bojovi-ta-nebojovi-vtraty-za-ves-period-ato/>

10 Мапа пам'яті:
ідентифікація всіх загиблих у конфлікті як перший крок до примирення

КРАЇНА ПОХОДЖЕННЯ

Вищенаведені дані спростовують твердження про масовий характер «натовських найманців» з Грузії, Польщі з одного боку збройного конфлікту та всебічну підтримку «русской весны» в країнах Європи та СНД, з іншого.

Натомість майже 900 загиблих громадян РФ наочно підтверджують масштаби втручання північного сусіда, це дає право стверджувати, що на Донбасі триває міжнародний збройний конфлікт.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Хід конфлікту на Сході України, його періодичне загострення та мирні переговори безпосередньо впливають на кількість жертв, які мають бути визнані на нормативному рівні постраждалими під час протистояння.

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ ЄДИНОЇ БАЗИ ЗАГИБЛИХ

Саме відсутність координації зусиль між органами державної влади та організаціями громадянського суспільства відносно системи збору й обробки уніфікованої інформації про осіб, які загинули у районах проведення АТО, а також прилеглих до цього району територіях заважає не просто зібрати максимально достовірну інформацію про загиблих, а й забезпечити широкий загал та відповідні державні структури адекватними та об'єктивними даними.

Для виконання цього завдання на законодавчому рівні необхідно закріпити такі норми:

- створення єдиної бази осіб, які загинули в період конфлікту на Сході України, із обов'язковим зазначенням обставин та місця загибелі. Також важливо передбачити механізм співпраці між державними і зокрема правоохоронними органами, волонтерами, а також громадськими організаціями;
- забезпечити захист прав рідних загиблих на отримання матеріальної, кваліфікованої медичної, психологічної, правової та соціальної допомоги.

Проблемним є питання реагування військової частини та військового командування на загибель особового складу підрозділу. На законодавчому рівні досить чітко визначено порядок дій, проте він поширюється лише на

підрозділи Збройних сил України, не охоплюючи водночас підрозділи Національної гвардії України, Міністерства внутрішніх справ України та інші військові формування. Актуальними залишаються проблеми швидкості реагування на факт загибелі військовослужбовця та повноти проведення службового розслідування.

Навіть у нормативних документах Міністерства оборони України (на долю якого припадає найбільша кількість загиблих) проблемними залишаються такі моменти:

- не передбачено відповідальності військового командування за неподання або несвоєчасне подання інформації про загиблих. Крім того, з точки зору практики, не всі безпосередні керівники підрозділів відповідально ставляться до виконання зазначених положень. Актуальними залишаються проблеми швидкості реагування на факт смерті;
- кожен загиблий має бути ідентифікований, що на четвертому році проведення АТО і досі лишається проблемою;
- відсутня загальна повна база місць, у яких загинули представники ворогуючих сторін;
- проблема пошуку зниклих безвісті та встановлення факту їхньої смерті.
- встановлення факту смерті за рішенням суду. Невизначеність терміну «АТО» в національному законодавстві призвело до того, що українські суди визнають особу померлою за нормами мирного часу, що суттєво порушує права родичів загиблих.

Важливим аспектом залишаються питання, які стосуються безпосередньої фіксації факту загибелі особи: документування факту та місця загибелі, ідентифікація загиблих осіб.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ РОДИН ЗАГИБЛИХ

У результаті аналізу було виявлено проблемні питання, які потребують врегулювання на національному рівні – це права рідних загиблих.

Для системи безоплатної правової допомоги рідним загиблих мають бути розроблені методичні рекомендації, наприклад, щодо відновлення втрачених документів загиблих осіб, врегулювання питань щодо перебування загиблих на військовій службі, особливо з боку самопроголошених республік, отримання належних виплат.

Матеріальна допомога має бути передбачена як сім'ям загиблих військовослужбовців, так і цивільним особам. У цьому аспекті має бути розрізнення в залежності від категорії загиблого: надання матеріальної допомоги рідним загиблих цивільних осіб та осіб із бойовим досвідом відрізняється. Непоодинокі випадки, коли загиблих комбатантів з обох сторін визнавали за цивільних осіб.

Потребує вирішення питання правової кваліфікації вчинених діянь проти цивільного на-

селення на території Донецької та Луганської областей у межах кримінального провадження Головної військової прокуратури Генеральної прокуратури України. В межах спільного загального досудового розслідування розглядаються і обставини спричинення загибелі цивільних як терористичного акту (збиття авіалайнера рейсу МН17, Волноваха, Маріуполь та інші) як воєнний злочин під час збройного конфлікту міжнародного характеру.

Притягнення до відповідальності винних осіб шляхом ухвалення заочного рішення суду є можливим варіантом розгляду справи в разі відсутності самого обвинуваченого. Проте, під питанням залишається можливість виконання такого вироку. Доцільним, зокрема, є використання механізмів міжнародного розшуку злочинців у такому випадку.

Необхідно узгодити та уніфікувати всі закони та нормативно-правові акти, які стосуються статусу військовослужбовців у ході конфлікту на Сході України та статусу постраждалих під час збройного протистояння.

**Дані про жертв конфлікту Ви можете знайти на інтерактивній
«Мапі пам'яті» <http://memorialmap.org/>**

УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

TRANSITION
Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Canada

ЦЕНТР ДОКУМЕНТУВАННЯ

